

Natalia Smolińska, Zuzanna Maj

Sprawozdanie z konferencji naukowej "Małżeństwo i rodzina podstawową troską Kościoła"

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 58/3, 187-192

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sprawozdanie z konferencji naukowej ***Małżeństwo i rodzina podstawową troską Kościoła***

Rodzina, która jest podstawową komórką społeczną, we współczesnym świecie napotyka wiele zagrożeń oraz boryka się z różnego rodzaju kryzysami. Kościół nie pozostaje obojętny na takie zmiany w społeczeństwie. W trosce o małżeństwo i rodzinę Papież Franciszek zwołał Synod Biskupów, który odbył się w Rzymie w dniach 5-19 października 2014 roku.

Pomysł zorganizowania konferencji naukowej dla doktorantów na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie powstał właśnie w oparciu o prace tegoż Synodu. Po obradach organizatorzy wypracowali temat konferencji *Małżeństwo i rodzina podstawową troską Kościoła*. Na konferencji wystąpiło czternastu doktorantów Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW. Wygłoszone referaty ściśle korespondowały z problematyką przewodnią. Organizatorami konferencji byli ks. dr hab. prof. UKSW Marek Saj, ks. dr hab. prof. UKSW Arkadiusz Domaszek, mgr lic. Zuzanna Maj oraz mgr lic. Natalia Smolińska.

Konferencja rozpoczęła się o godzinie 9.30 dnia 30 maja 2015 roku. Została podzielona na dwie sesje. Pierwszą prowadził ks. dr hab. prof. UKSW Marek Saj. Ksiądz Profesor wyraził swoje uznanie dla prelegentów, podkreślając, że wystąpienie i opracowanie tekstu do publikacji to dodatkowy, dobrowolny trud. Przewodniczący powitał ks. prof. dra hab. Henryka Stawniaka oraz ks. prof. dra hab. prof. UKSW Arkadiusza Domaszka. Złożył podziękowania za możliwość zorganizowania konferencji na ręce Dziekana Wydziału Prawa Kanonicznego ks. prof. dra hab. Henryka Stawniaka. Następnie Ksiądz Profesor Marek Saj imiennie powitał wszystkich prelegentów, po nich zaś przybyłych gości. Przewodniczący pierwszej sesji oznajmił z radością, że owoc pracy doktorantów ukazał się drukiem jako publikacja pt. *Małżeństwo i rodzina podstawową troską Kościoła*.

Konferencję otworzył ks. prof. dr hab. Henryk Stawniak. Ksiądz Profesor zwrócił uwagę na poważny wzrost liczby rozpadających się współcześnie małżeństw. Podkreślił, że jest to bardzo negatywne zjawisko, ale należy

wychodzić naprzeciw osobom, które przeżywają dramaty związane z rozbiem rodziny. Wyjaśnił, że pomoc ta musi się opierać na prawdzie. Ksiądz Profesor w swojej wypowiedzi nawiązał do słów Papieża Franciszka. Zaaprobował tematy wygłaszane podczas konferencji. Wskazał na wielość aspektów oraz na język publikacji, który nie jest tylko językiem teoretycznym, ale również językiem życia. Na koniec przemówienia Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego wyraził radość z publikacji referatów. Zauważył, że takie konferencje są owocniejsze, gdy pozostaje po nich ślad. Ks. prof. dr hab. Henryk Stawniak życzył ubogacających obrad pod natchnieniem Ducha Świętego.

Pierwsza sesja rozpoczęła się referatem pt. *Idee przewodnie Synodu Biskupów z 2014 roku o rodzinie*, który wygłosiła mgr lic. Natalia Smolińska. Autorka przeanalizowała dwa główne zagadnienia, które były podstawą prac synodalnych. Pierwsza część jej referatu przybliżyła problematykę kryzysu małżeństwa oraz rodziny, zwłaszcza w odniesieniu do zagrożeń współczesnego świata. W drugiej części wystąpienia autorka przedstawiła stanowisko ojców synodalnych dotyczące zadań duszpasterskich w kontekście omawianego kryzysu. Prelegentka podsumowała swe rozważania wnioskiem, że prace III Nadzwyczajnego Synodu Biskupów były tylko wstępem do poważnej dyskusji w Kościele na temat problemu kryzysu małżeństwa i rodziny oraz zmian w formacji duszpasterstwa.

Przedmiotem kolejnego wystąpienia było przygotowanie do zawarcia małżeństwa. Ks. mgr lic. Daniel Klimkiewicz przedstawił w swoim wykładzie potrzebę odpowiedniego i poważnego przygotowania nupturientów. W referacie pt. *Przygotowanie do zawarcia małżeństwa gwarantem jego trwałości* bardzo szeroko omówił regulacje dotyczące przygotowania nupturientów zawarte w dokumentach Episkopatu Polski. Prelegent zaznaczył, że poruszając tę problematykę, należy wyróżnić trzy etapy: przygotowanie dalsze, bliższe oraz bezpośrednie. Na koniec wystąpienia ks. mgr lic. Daniel Klimkiewicz podkreślił, że trwałość małżeństwa często zależy od solidnego przygotowania narzeczonych do zawarcia sakramentu małżeństwa.

Trzeci referat – *Małżeństwo czy związki niesakramentalne* – wygłosiła mgr lic. Magdalena Kliczka. Prelegentka przedstawiła między innymi współczesne przyczyny kryzysu małżeństwa sakramentalnego, rodzaje związków niesakramentalnych oraz skutki pozostawania katolika w takiej relacji. W wystąpieniu zostało podkreślone, że małżeństwo jako sakrament jest nierozzerwalnym związkiem kobiety i mężczyzny. Takie właśnie małżeństwo może być podstawą trwałej rodziny. Autorka zauważyła, że osoby pozostające w związkach niesakramentalnych wyjątkowo potrzebują troski

duszpasterskiej. Zwróciła również uwagę, że wszyscy wierni są zobowiązani do ochrony sakramentalnego małżeństwa.

Następny wykład poruszał problem Komunii Świętej osób żyjących w związkach niesakramentalnych. Na wstępie ks. mgr lic. Łukasz Syno-radzki podkreślił przymiot nierozzerwalności małżeństwa, przytaczając fragmenty z Pisma Świętego. Prelegent zauważył, że dla prawidłowego zrozumienia omawianego problemu jest konieczna znajomość dokumentów Jana Pawła II, zwłaszcza adhortacji apostolskiej *Familiaris consortio*. W zakończeniu zwrócił uwagę słuchaczy na to, że Kościół osobom pozostającym w niesakramentalnych związkach nie zabrania całkowicie korzystania z duchowych dóbr Kościoła, a wspólnota wiernych powinna troszczyć się o osoby żyjące niezgodnie z zamysłem Stwórcy.

Kolejnym prelegentem był ks. mgr lic. Rafał Wierzchanowski, który wygłosił referat na temat obowiązku świętości w życiu małżeńskim i rodzinnym. Na wstępie przybliżył uświęcającą właściwość sakramentów. Zaznaczył, że źródłem dążenia do świętości jest chrzest święty, przez który człowiek staje się dzieckiem Bożym, zostaje włączony do Kościoła, a także nabywa prawa i obowiązki chrześcijanina. Prelegent w swoim wystąpieniu dużo miejsca poświęcił prawu, a jednocześnie obowiązkowi zrodzenia i wychowania potomstwa. Podkreślił, że rodzice, jako pierwsi i najważniejsi wychowawcy, mają obowiązek zatroszczyć się o prawidłową, wszechstronną formację duchową swoich dzieci.

Problem bezpłodności został poruszony przez mgr lic. Pawła Głuchowski. Prelegent na wstępie zaznaczył, że małżeństwo z natury skierowane jest ku zrodzeniu i wychowaniu potomstwa. Zauważył, że w ostatnich latach odnotowano znaczny wzrost niepłodności. W dalszej części wystąpienia przedstawił on problem niepłodności w odniesieniu do kan. 1084 KPK stanowiącym o przeszkodzie niemocy płciowej. Podczas wystąpienia przypomniał, że nauka Kościoła stanowczo wyklucza możliwość sztucznego zapłodnienia. Dziecko jest podmiotem, a nie przedmiotem prawa, dlatego też nie istnieje bezwzględne prawo rodziców do posiadania potomstwa, a jedynie ich pragnienie.

Ostatni referat w sesji pierwszej wygłosiła mgr lic. Joanna Koronkiewicz, która zaprezentowała słuchaczom problem relacji w rodzinie w świetle emigracji. Prelegentka na wstępie zaznaczyła, że zjawisko migracji jest obecne w życiu człowieka od początku jego istnienia. Powody wędrówek ludzi zmieniały się na przestrzeni lat. Obecnie główną motywacją do opuszczenia rodzinnego domu jest perspektywa lepszej pracy. Autorka referatu

podkreśliła, że migracja wiąże się z wieloma niekorzystnymi aspektami. Najbardziej dotkliwym wydaje się być rozdzielenie rodziny. Jak wskazała prelegentka, rozłąka nierzadko powoduje rozpad związków małżeńskich, a także rozluźnia więzi między rodzicami a dziećmi. Na zakończenie wystąpienia przybliżyła problematykę duszpasterstwa migrantów.

Drugiej sesji przewodniczył ks. dr hab. prof. UKSW Arkadiusz Domaszek, który przywitał zebranych i otworzył drugą sesję Konferencji Naukowej. Sesja ta rozpoczęła się referatem zatytułowanym: *Przeżywanie niedzieli w rodzinie*, który wygłosił mgr lic. Mateusz Leszczyński. Prelegent w swoim wykładzie ukazał wyjątkowy charakter niedzieli, jako najważniejszego dnia tygodnia. Wystąpienie podzielone było na trzy części. Pierwsza część przedstawiła pokrótce zmiany jakie zachodziły w zakresie norm prawnych dotyczących świętowania niedzieli na przestrzeni dwóch tysiącleci. W części drugiej autor przedstawił formy świętowania niedzieli, natomiast w części trzeciej zostały przedstawione niebezpieczeństwa i zagrożenia w stosunku do rodzin chrześcijańskich, w związku ze świętowaniem Dnia Pańskiego.

Przedmiotem kolejnego wystąpienia był *Udział dzieci we Mszy świętej*. Problematykę tę omówiła mgr lic. Małgorzata Wierzchowska. Autorka podkreśliła wyższość aspektów liturgicznych i duszpasterskich nad aspektem kanonicznym w problematyce udziału dzieci we Mszy świętej. Prelegentka podzieliła swoją wypowiedź na trzy części. W pierwszej części omówione zostały aspekty historyczne, druga część ukazała zmiany omawianej problematyki jakie przyniósł Sobór Watykański II. W części trzeciej przedstawione zostało zagadnienie Komunii świętej dzieci. Autorka podsumowała swoje wystąpienie przedstawieniem problemu z perspektywy psychologii religii.

Kolejny prelegent, mgr lic. Michał Aniszewski, przybliżył problematykę *wplywu mass mediów na funkcjonowanie rodziny*. Autor referatu skupił się na zagrożeniach jakie niosą środki masowego przekazu w odniesieniu do funkcjonowania rodziny. Prelegent w referacie podjął zagadnienia roli i funkcji mass mediów, oddziaływania mediów na rodzinę oraz stosunku Kościoła katolickiego do środków społecznego przekazu. Rozważania zostały podsumowane stwierdzeniem, iż brak przygotowania dzieci przez rodziców do odbioru przekazu masowego prawie zawsze wiąże się z negatywnym wpływem mass mediów na dzieci, a tym samym całą rodzinę. Tylko odpowiednie zainteresowanie rodziców i przygotowanie dzieci pozwala na świadome korzystanie przez nie ze środków masowego przekazu.

Ks. mgr lic. Sebastian Kołodziejczyk wygłosił referat zatytułowany *Cyberprzemoc wobec dzieci – zadania rodziców*. Prelegent na wstępie zaznaczył,

że omawiany problem występuje na szeroką skalę wśród młodzieży i dzieci i niesie za sobą poważne konsekwencje, w związku z czym należy zrobić wszystko, aby temu procederowi przeciwdziałać. Autor omówił formy cyberprzemocy, jej przyczyny oraz skutki, a wykład zakończył przedstawieniem działań jakie powinni podjąć rodzice w celu ochrony dzieci przed tego typu zagrożeniami.

O *zaangażowaniu rodzin w pomoc charytatywną* mówiła kolejna prelegentka – mgr lic. Marta Olkowicz. Autorka podkreślała, iż wiele rodzin z prawdziwym zaangażowaniem i oddaniem spełnia swoje powołanie do pomocy potrzebującym. Ma to miejsce już w procesie wychowania dzieci, pokazując im wzorce zachowań, nakazujące bezinteresownie pomagać osobom w gorszej sytuacji życiowej.

Przedmiotem kolejnego wystąpienia był problem *małżeństw byłych celibatariuszy i osób konsekrowanych*. Problematykę tę przybliżył mgr lic. Maciej Brzeziński. Autor na wstępie przedstawił instytucję celibatu w Kościele łacińskim. W kolejnych częściach swojego referatu poruszył zagadnienia celibatu i publicznych ślubów czystości jako przeszkody do zawarcia związku małżeńskiego oraz sytuacji prawnej osób, które porzuciły stan duchowny i życie konsekrowane, a na końcu swojego wystąpienia przybliżył zagadnienia dyspensy od celibatu oraz nieważności świąceń.

Ostatni referat zatytułowany *Szacunek do rodziców i dziadków w rodzinie* wygłosiła mgr lic. Zuzanna Maj. Prelegentka pochyliła się nad zagadnieniem nawiązując nie tylko do obecnej sytuacji, ale także do sytuacji jaka miała miejsce w przeszłości. Autorka przypomniała także o ogromnym zaangażowaniu Jana Pawła II w nauczanie o małżeństwie i rodzinie. W referacie nie zabrakło również odniesienia do stanowiska prawodawcy kościelnego odnośnie do omawianego zagadnienia, chociaż jak wiele razy podkreślała autorka, w Kodeksie Prawa Kanonicznego nie ma kanonu dotyczącego wprost szacunku do rodziców i dziadków. Referat zakończony został cytatem z Pisma Świętego: „Strzeż, synu, nakazów ojca, nie gardź nauką matki... Gdy idziesz, niech one cię wiodą, czuwają nad tobą, gdy zaśniesz; gdy budzisz się – mówią do ciebie” (Prz 6, 20-22).

Po wygłoszonych prelekcjach odbyła się żywa dyskusja na tematy prezentowane przez prelegentów. Zamknięcia konferencji dokonał ks. dr hab. prof. UKSW Arkadiusz Domasz, który podkreślił, że małżeństwo i rodzina to wielkie wartości, a dobiegająca końca konferencja pozwoliła zgłębić te niezwykle ważne tematy. Przewodniczący II sesji podziękował osobom zaangażowanym w organizację konferencji: Prodziekanowi Wydziału Prawa

Kanonicznego i organizatorowi Konferencji – Ks. dr. hab. prof. UKSW Markowi Sajowi, Dziekanowi Wydziału Prawa Kanonicznego – Ks. prof. dr. hab. Henrykowi Stawniakowi, organizatorkom Konferencji – mgr. lic. Natalii Smolińskiej oraz mgr. lic. Zuzannie Maj. Podziękowania zostały skierowane także do wszystkich prelegentów tejże konferencji, ponieważ, jak zauważył ks. dr hab. prof. UKSW Arkadiusz Domaszek, zaprezentowane referaty ubogaciły zebranych intelektualnie, a samym prelegentom pozwoliły nie tylko poszerzyć wiedzę, ale także doskonalić sztukę przemawiania. Ksiądz Profesor na koniec dodał, że dyskusja na temat małżeństwa i rodziny nadal trwa, przypomniał o zbliżającym się Synodzie Biskupów, który ma głębiej poruszyć temat małżeństwa i rodziny i zachęcił do wsłuchiwania się w dyskusję oraz zainteresowanie się problematyką.

Podsumowując należy podkreślić, że rodzina, która jest podstawową komórką społeczeństwa przeżywa głęboki kryzys. Kryzys rodziny prowadzi do kryzysu społeczeństwa, dlatego tak ważne jest, aby głębiej i na wyższym szczeblu pochylić się nad tą problematyką. Próbą rozwiązania przynajmniej części problemów będzie XIV Zwyczajny Synod Biskupów, który odbędzie się w październiku bieżącego roku.

*Natalia Smolińska
Zuzanna Maj*